

ÉMLÉKEZÉSEI

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649162048

Emlékezései by József Rippl-Rónai

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

JÓZSEF RIPPL-RÓNAI

EMLÉKEZÉSEI

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF
EMLÉKEZÉSEI

BUDAPEST, 1911. A NYUGAT KIADÁSA

EZ A MŰ A NYUGAT KIADÁSÁBAN,
A VILÁGOSSÁG KÖNYVNYOMDA
R.-T. GÉPEIN KÉSZÜLT, A RENDES
PÉLDÁNYOKON KIVÜL 200 SZÁMO-
ZOTT ÉS SZIGNÁLT AMATEURPÉL-
DÁNYBAN LÁTOTT NAPVILÁGOT.

SZÁM.

MIÉRT IROK?

Azért irok, mert *beleugrattak*. Néhány íróművész ugratott bele. Meglátták egy művészi dolgokról szóló tárcacikkemet s buzdítottak, írjam össze emlékeimet. Akárhogy írom, mindegy, az írás módja lényegtelen, de mégis talán legjobb, ha úgy irok, ahogy beszélgetni szoktam.

Jó, de aztán magukra vessenek.

Hiszen nem is tudhatom, mi az, ami életem folyásában s annak művészeti vonatkozásaiban a művészettel amugy is kis számban foglalkozó embertársaimat érdekelheti. Sőt azt se tudom, van-e jogom emlékezéseket írni: nem vagyok se hadvezér, se vezetőpolitikus, se primadonna. És írni általában nem is szoktam, csak nagy ritkán kéredezkedik ki belőlem egy-egy újságcikk: az is aggaszt tehát, megüti-e írásom az olvashatóság nivóját. Hisz' amint nincs értelme és létjogosultsága az olyan piktúrának, amelyben jót vagy szépet senki sem talál: minek az olyan írás is, mely pemzlinyéllel írva, festőkről, művészetről ujat, jellemzőt, ismertetőt nem ad? Pedig én bizony éppenséggel nem ellenőriztem, hogy ismeretlen-e még mindaz, amit itt összejegyeztem. Ugy irok le mindent, ahogy épp eszembe jut. Nem szívesen, hisz' jobb festeni, mint írni. Magam sem szerettem soha az író-festőket, s Vasari is bizonynyal okosabban cselekedett volna annak idején, ha végképp leteszi ecsetjét s festés helyett még több írásos adatot halmoz össze a régi olasz művészet jelentősebb képviselőiről: többet érnek az írásai, mint a képei. Nem állítom, hogy ecset és toll ugyanegy kézbe egyszerre nem fogható, de festő eddig csak olyankor szokott tollhoz nyulni, ha gyenge pikturáját kellett vele erősítgetnie. Helytelenül, mert gyenge művészet nem érdemel irodalmi protekciót, aminthogy erős művészet nem szorul írott reklámra. Festő írjon a pemzlijével!

Elmondhat azzal minden mondanivalót. Néhány krétavonással az élet legujjongóbb örömeit is lerajzolhatja kartonjára, néhány festékszínfolttal az élet legkeservesebb gyötrelmeit is felrakhatja vásznára, néhány szélesen kent konturral s akár csak lokális színnel síkba rögzítheti és tetszése szerint stilizálhatja azt, ami lelkét bármely irányban érdekelte. Csak legyen meg munkájában az előadás módjának az a kvintesszenciája, amit művészetnek nevezünk.

Ha mégis szót fogadok hát az ugratásnak, az bizonyosan nem magamért van, noha vezető fonálként a magam művészi küzdései vonulnak végig ez íráson. Mert meg kell vallanom, hogy mint minden szellemi foglalkozású embert, engem is izgat az a szándék, hogy működésünk terén a közvélemény tisztázásához hozzájáruljunk. Ez az egyik ok. Okos ember még nem akadt, aki művésztől és szép asszonytól tárgyilagosságot, vagy azt kívánta volna, hogy magáról ne beszéljen. Ez a másik oka, helyesebben magyarázata annak, hogy tollat fogtam. S ha lehetőleg minden elmélettől tartózkodom is az alábbiakban, aminthogy az elméleteket sohse becsültem nagyra, mégis hiszem, hogy a magam művészi pályafutásáról szólva, hozzájárulhatok mások művészi mivoltáról alkotott vagy alakulóban levő vélemények megállapításához s általán újabb művészeti kérdések tisztázásához, a köz javára, *de legalább azok számára, kik a modern festészet újabb alakulásai iránt érdeklődnek.* Művészek életviszonyainak ismeretéből sokszor helyes következtetések vonhatók a művészet lényegére.

Képzőművészekről, főképp festőkről és legfőképp franciaírókról lesz itt szó aszerint, amint a magam élete során előmutatkoznak. És a sorok között nyilván alkalom kínálkozik majd egyszer-másszor egy kissé elkalandozni más tájakra is.

Ne tessék félni, nem mondom el mindent, amire emlékszem. Nem tekintem lezártnak pályámat s csak tartózkodva írhatok magamról. És ments isten önéletrajzot írni. Művészpályám kezdeteinek indulópontjairól sem szólok, mert azok nagyon hasonlóak sok más szellemi foglalkozású ember

pályájának elejéhez, akik nem találták meg mindjárt azt a talajt, melybe gyümölcsözőleg vethetik el tehetségök magvait. Talán elég, ha rámutatok arra, hogy tanító volt az édesapám, olyan tanító, aki igen sokszor hangoztatta, hogy ha tizszer születnék is a világra, mindig tanító kívánna lenni. A foglalkozás szeretetének átöröklés útján való inkarnációját látom magamban, mert én is festő lennék mind a tizszer, ha tizszer születném a világra.

A kezdő évek tapogatózó viszontagságai helyett elbeszélem tehát inkább párisi életem folyását, illetőleg annak egyik-másik érdekesnek látszó eseményét, művészekkel, művészeti viszonyokkal való vonatkozásait, attól az időtől számítva, amikor négy évi müncheni tanulmányaim után, ezelőtt huszonhárom évvel, a Herterich-iskolából a képzőművészetek továbbfejlesztésének akkori centrumába, Párisba kerültem.

Ha irántam senki sem érdeklődne is, e sorok olvasói találnak itt néhány immár világhírű művésztől, egy *Munkácsy*-ről, *Puvis de Chavannes*-ről, *Cézanne*-ről, vagy velem egyidejű kutatókról, *Gauguin*-ről, *Maillol*-ról és más gyakran emlegetett nevű emberekről dolgokat, amelyek érdekessége vagy ismeretlen voltukban, vagy abban van, hogy jellemzők a két évtized előtti vagy újabb művészeti viszonyok alakulására és hozzájárulnak azok megértéséhez.

A NAGY PÁRTFOGÓ.

MUNKÁCSY JÓSÁGA ÉS PAÁL LÁSZLÓ SZEGÉNY-
SÉGE. ELSŐ KÉTSÉGEK ÉS TITKON CSINÁLT KÉPEK.
A MESTER TÁRSASÁGA, KÉPEI, ÍTÉLETEI.

*Munkácsy Mihály*val elsősorban kell foglalkoznom. Ő volt az, aki számomra, kezdő művész számára, az érvényesülés útját legelőször igyekezett egyengetni. Lebeszél a párisi művész-iskolák látogatásáról és felajánlotta a maga műtermét, mert bemutatott dolgaim nagyon tetszettek neki.

A nála csinált képeim Amerikába kerültek, legtöbbször *Kleinberger* műkereskedő útján. Talán nem vehető a mások érdeklődését kizáró intimitás számba, ha árukat is jelzem. A képek ára gyakran jellemzi a művészi közéletet. A névtelen kezdő művei a nagyhirű mester ajánlatára, vagy a jószemű, tehetséget látó kereskedő jóvoltából és számításából csaknem ugyanazokon az árakon keltek el és vándoroltak képszerű emberek vagy gyűjtők tulajdonába, mint a két évtizedes kitartó küzdelem után nagyobb sikerrel az elismertetés révébe ért művész dolgai. Ötszáz, vagy ezer frankot látszólag szívesen fizettek akkor is egy-egy képemért az emberek. (Hogy ellenmondásba ne keveredjem, gyakran igen keservessé vált anyagi helyzetemnek később bizonyonyal többször is tollam alá kerülő ismertetésével, meg kell jegyezni, hogy ezek az ezerfrankos vételek igen ritkán mutatkoztak s hogy legtöbbször nem tudtam tudadni képeimen.) Két dolgomat hamarosan *Sedelmeyer* vette meg: egy szalónjelenetet Munkácsy-stilusban s egy fejet, már a magam modorában. Tudnivaló pedig, hogy a *Sedelmeyer* vásárló kedve a művészre nézve nem jelentéktelen sikert jelent. „Bézigue” című szalón-képemet maga Munkácsy adta el háromezer frankért. Éppen akkor nagy nyomorban voltam s képzelhető, mily nagy örömet okozott velem. De